

ÜÇÜNCÜ ÜNİTE-DEVİRİMLER ÇAĞINDA DEĞİŞEN TOPLUM İLİŞKİLERİ TYT SORULARI

TEST I

1. Fransız İhtilali'nin çıkmasındaki etkenlerin başında Fransız ekonomisinin bu dönemde çok kötü durumda olması gelir. Son olarak İngilizlerle yapılan Yedi Yıl Savaşları ülke ekonomisine büyük zarar vermişti. Ayrıca Kral XVI. Louis zamanında sarayın aşırı lüks yaşamı devletin masraflarını daha da artırmıştı.

Buna göre;

- I. Yedi Yıl Savaşları ekonomiyi etkilemiştir.
- II. Yedi Yıl Savaşlarında Fransa yenilmiştir.
- III. Kral ve çevresi lüks bir yaşam sürmektedir.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

2. Fransa'da halk sosyal tabakalara ayrılmıştı. Bu tabakalar genel olarak soylular, rahipler, burjuvalar ve köylüler şeklinde dört sınıftı. Soylular toplumun en üst kademesinde bulunur, vergi ödemezlerdi. Soylulardan sonra rahipler ayrıcalıklı bir sınıfa oluştururdu. Burjuvalar sanat ve ticaretle uğraşırlardı. Coğrafi Keşifler sonucunda ekonomik yönden güçlendilerse de burjuva sınıfının siyasi hiçbir hakkı yoktu. Burjuvaların siyasi talepleri kral tarafından reddediliyordu. Köylüler ise en alt tabakada bulunurlardı. Genelde tarımla uğraşır, vergi verirlerdi. Hiçbir sosyal hakları yoktu.

Yukarıdaki bilgileri dikkate aldığımızda aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Ticaret soyluları güçlendirmiştir.
- B) Fransa'da feodalite sosyal açıdan devam etmektedir.
- C) Burjuvaziler siyaseten güçlülerdir.
- D) Soylular ekonomik açıdan güçlenmiştir.
- E) Ekonominin temeli ticaretti.

3. XVIII. Yüzyılda Avrupa'da yaşanan Aydınlanma Çağı Fransa'yı etkiledi. Fransız düşünürler ülkenin içinde bulunduğu durumla yakından ilgilendiler. Yazıları ile halkı aydınlatmaya çalıştılar. Özellikle Montesquieu, Voltaire, Jean Jacques Rousseau, eserlerinde mutlakiyet rejimini hedef aldılar. Kral, bu alanda yazan yazarların birçoğunu mahkûm ettirdi. Rousseau'ya göre devlet kendini meydana getiren kişilerin çıkarlarını korumalı, kişi hak ve özgürlüklerini güvenceye almalıdır.

Buna göre;

- I. Avrupa'da aydınlanma çağı yaşanmıştır.
- II. Fransız aydınlar mevcut rejimden rahatsızdırlar.
- III. Fransız düşünürler halktan kopuklardır.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

ÜÇÜNCÜ ÜNİTE-DEVİMLER ÇAĞINDA DEĞİŞEN TOPLUM İLİŞKİLERİ TYT SORULARI

4. İngiltere’de 1688’den itibaren meşrutiyet rejimine geçilmişti. Halk, kral ile birlikte yönetime ortak olmuş; kral, yetkilerinin bir kısmını halka devretmişti. Amerikalılar ise bağımsızlıklarını kazanmaları sonrası İnsan Hakları Beyannamesi’ni yayımlamamışlardı. Dolayısıyla İngiltere ve Amerika’daki demokratikleşme faaliyetleri Fransız halkını da etkiledi. Fransız halkı aynı yetkilerin kendilerine de verilmesini kraldan talep ettiler. Ancak kral bu isteklerin tamamını reddetti.

Yukarıdaki bilgileri dikkate aldığımızda aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) İngiltere’de demokratik gelişmeler yaşanmıştır.
- B) ABD bağımsızlık savaşı vermiştir.
- C) ABD’de de insan hakları adına gelişmeler yaşanmıştır.
- D) Fransızlar ABD bağımsızlık savaşına katılmıştır.
- E) Demokratik gelişmeler Fransa’yı etkilemiştir.

5. Fransa Kralı XVI. Loui, ülkede her geçen gün büyüyen ekonomik sorunları görüşmek üzere 1614 yılından beri toplanmayan Fransa Genel Meclisi Etats Generaux’yu (Eta Jenero) topladı (1789). Kral, toplantıda yeni vergiler konulması ve mevcut vergilerin artırılmasını talep etti. Diğer yandan toplantıya katılan soylular, halk temsilcileri ile aynı mecliste bulunmak istemediklerini bildirdiler. Bunun üzerine halk temsilcileri her iki kararı da protesto ettiler ve yeni bir “Millî Meclis” kurdular. Ancak kral bu meclisi zorla dağıtmak istedi.

Buna göre;

- I. Fransa’da ekonomik sıkıntılar yaşanmaktadır.
- II. Fransa’da sosyal sınıflar vardır.
- III. Halk temsilcileri yeni bir milli meclis kurdular.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

6. Kral, Fransa Genel Meclisi Etats Generaux’yu (Eta Jenero) topladı (1789) ve toplantıda yeni vergiler konulması ve mevcut vergilerin artırılmasını talep etti. Diğer yandan toplantıya katılan soylular, halk temsilcileri ile aynı mecliste bulunmak istemediklerini bildirdiler. Bunun üzerine halk temsilcileri her iki kararı da protesto ettiler ve yeni bir “Millî Meclis” kurdular. Ancak kral bu meclisi zorla dağıtmak istedi. Millî Meclis, anayasa hazırlamadan dağılmayacağını belirtti ve kendini Kurucu Meclis ilan etti. Bu gelişmeler karşısında Paris halkı ayaklandı. Halk ilk olarak Bastil Hapishanesi’ni basarak buradaki düşünce suçlularını serbest bıraktı (14 Temmuz 1789).

Yukarıdaki bilgileri dikkate aldığımızda aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Fransa’da ekonomik sıkıntılar yaşanmaktadır.
- B) Fransa’da sosyal sınıflar vardır.
- C) Halk temsilcileri anayasa hazırlığındadır.
- D) Siyasi suçlular serbest bırakıldı.
- E) Kral ülkeyi terk etmiştir.

7. Fransa’da, ihtilalden sonra yeni bir anayasa hazırlandı. XVI. Loui idam edildi. Yeni kralın yetkilerine birtakım kısıtlamalar getirildi. Fransız İhtilali birçok aşama sonrasında 1804’te Napolyon Bonapart’ın

ÜÇÜNCÜ ÜNİTE-DEVİRİMLER ÇAĞINDA DEĞİŞEN TOPLUM İLİŞKİLERİ TYT SORULARI

imparator olmasıyla sona erdi. Fransız İhtilali'nin yaydığı fikirlerden rahatsız olan ve krallıkla yönetilen Avrupa devletleri, Avrupa'da Fransa'ya karşı İhtilal Savaşları'nı başlattılar (1792-1815).

Buna göre;

I. İhtilal sonrası anayasalı bir yönetim oluşturulmuştur.

II. İhtilal sonrası Fransız yönetiminde monarşiye dönüş olmuştur.

III. İhtilal fikirleri Avrupa devletlerince olumlu karşılanmıştır.

yargılarından hangisine ulaşamaz?

- A) Yalnız III
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

8. Fransız İhtilali'nin yaydığı fikirlerden rahatsız olan ve krallıkla yönetilen Avrupa devletleri, Avrupa'da Fransa'ya karşı İhtilal Savaşları'nı başlattılar (1792-1815). Monarşilerini korumaya çalışan Avusturya, İngiltere, Prusya ve Rusya bu savaşlarda yer aldılar. Savaşlar, Fransa'nın yenilgisiyle sonuçlandı. Dört devlet Fransa'yı ihtilal öncesi duruma getirmek için 1815'te Viyana Kongresi'ni topladı. Kongre sonucunda mutlak krallıkların korunması yönünde karar alındı.

Yukarıdaki bilgilerden aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Avrupa ülkelerine ihtilale olumlu bakmaktadır.
- B) İhtilal fikirleri sadece Fransa'yı etkilemiştir.
- C) Avrupa devletleri siyasi rejimlerini korumak istemektedir.
- D) İhtilal savaşlarından Fransa güçlenerek çıkmıştır.
- E) Avrupa Devletleri değişen sınırların korunmasından yanadır.

9. 1789 yılında gerçekleşen Fransız İhtilali'nin ilk dönemlerinde yoksul kesimin çoğu, durumlarının düzeleceği umuduyla ihtilale destek verdi. Ancak ihtilalin ekonomik alanda bekleneni vermemesi ve yoksulluğun daha da artmasının yanında Fransız Merkez Hükûmetinin halka yeni vergiler koyması memnuniyetsizlikleri de beraberinde getirdi. Fransız Hükûmeti ise sorunlara çare bulacağı yerde ihtilale, dolayısıyla kendi yönetimlerine karşı çıkan kesimleri baskı ve şiddet yoluyla sindirmeye çalıştı.

Buna göre;

I. İhtilal yoksul halk kesimlerini memnun etmemiştir.

II. İhtilal ekonomik sorunlara çözüm olmamıştır.

III. Fransa'da demokrasinin gelişimi zaman almıştır.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

- A) Yalnız III
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

ÜÇÜNCÜ ÜNİTE-DEVİRİMLER ÇAĞINDA DEĞİŞEN TOPLUM İLİŞKİLERİ TYT SORULARI

10. Fransız İhtilali'nin ilk dönemlerinde ekonomik ve sosyal durumlarının düzeleceği umuduyla ihtilali desteklemişlerdi. Ancak ihtilalin ekonomik alanda bekleneni vermemesi ve yoksulluğun sürmesi, ihtilalcilerin kiliseye karşı aldıkları tavır, konulan yeni vergiler, son olarak da sadakatle bağlı oldukları Kral XVI. Louis'in idam edilmesi Vendee halkında büyük hayal kırıklığına neden oldu. Diğer yandan Vendee halkının Prusya ve Avusturya'ya karşı verilen savaflara asker olarak gönderilmek istenmesi, Vendee'nin ihtilale karşı isyan etmelerine neden oldu (1793). Fransız Cumhuriyet Ordusu 45.000 askerle Vendee'ye saldırdı. Kasaba halkı katliama uğratıldı.

Buna göre;

- I. Yeni yönetim halka acımasız davranmaktadır.
- II. İhtilal beklenen demokratik gelişimi sağlamamıştır.
- III. Halkın ekonomik zorlukları devam etmektedir.
- IV. Halk ihtilal fikirlerini benimsemiştir.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

- A) Yalnız III
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) I, II ve III
- E) I, II, III ve IV

3.1.2. Fransız İhtilali'nin İmparatorluklara Etkisi

11. Fransız İhtilali'nden en çok etkilenen ülkelerden biri mutlakiyetle yönetilen ve çok uluslu bir yapıya sahip olan Avusturya-Macaristan İmparatorluğu oldu. İmparatorluk sınırları içerisinde Macar, Leh (Polonyalı), Çek, Hırvat ve Romen gibi birçok millet bulunmaktaydı. İhtilalin olumsuz etkilerini önlemek isteyen Avusturya-Macaristan, 1815 Viyana Kongresi'nin düzenlenmesine öncülük etti. Kongreye katılan İngiltere, Prusya ve Rusya ile birlikte Avrupa'daki mevcut durumu devam ettirmeye çalıştı.

Buna göre;

- I. Avrupa Devletleri Fransız İhtilaline karşı mevcut düzeni korumaya çalışmıştır.
- II. İhtilal fikirlerine karşı birlikte hareket etmişlerdir.
- III. İhtilal fikirleri mutlakiyet rejimlerini etkilemiştir.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

- A) Yalnız III
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

12. Avusturya Başbakanı Metternich (Meternik), Fransız İhtilali'nin etkilerinden korunmak amacıyla bir sistem geliştirdi. Metternich sistemine göre, Avrupa'nın neresinde bir ayaklanma çıkarsa birlikte hareket edilecek ve Fransız İhtilali'nin getirdiği milliyetçilik ayaklanmaları bastırılacaktı. Ancak buna rağmen Avusturya, sınırları içerisinde çıkan milliyetçi isyanlara engel olamadı. Milliyetçilik akımının etkisiyle Avusturya'da ilk isyan 1848 yılında patlak verdi. Anayasada yer alan eşitsizliklere tepki gösteren halk, Viyana'da büyük bir ayaklanma çıkardı. Ayaklanmaları bastıramayan Metternich ülkeyi terk edince yeni kurulan hükûmet halka birtakım haklar vermek zorunda kaldı.

Yukarıdaki bilgileri dikkate aldığımızda aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Avusturya Fransız İhtilalinden etkilenmemiştir.
- B) Avrupa'da yeni ihtilaller yaşanmıştır.
- C) Avusturya tek uluslu bir devlettir.
- D) Metternich sistemine İngiltere dahil edilmemiştir.
- E) Avusturya'da milliyetçilik isyanı çıkmamıştır.

ÜÇÜNCÜ ÜNİTE-DEVİMLER ÇAĞINDA DEĞİŞEN TOPLUM İLİŞKİLERİ TYT SORULARI

13. Fransız İhtilali'nden etkilenen diğer bir ülke Rusya oldu. Monarşik yapısını korumak amacıyla 1815 Viyana Kongresi'ne katıldı. Kongre sonrasında Avrupa'nın sınırları yeniden çizilince Rusya da Polonya'ya (Lehistan) hâkim oldu. Ancak milliyetçilik akımının etkisiyle Lehler, 1830'da Rusya'ya karşı isyan ettiler. Ayaklanma, Rusya tarafından kanlı bir şekilde bastırıldı. Bundan sonra Rusya, milliyetçi isyanlara karşı tedbirlerini artırdı. Macar İsyanında Avusturya'ya destek oldu. Ancak Osmanlı Devleti'ne karşı iki yüzlü davranarak Sırp ve Rum isyanlarına destek verdi.

Buna göre;

- I. Rusya mevcut rejimini korumak istemektedir.
- II. Rusya çok uluslu bir devlettir.
- III. Rusya bütün milliyetçilik isyanlarına karşı tavır almıştır.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

- A) Yalnız III
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

14. Fransız İhtilali ile ortaya çıkan “milletlerin kendi kaderini kendisinin belirlemesi” prensibi (ulus-devlet anlayışı), Osmanlı Devleti'ni olumsuz yönde etkiledi. Öyle ki Osmanlı topraklarında yaşayan Sırp, Bulgar, Rum, Arnavut ve Karadağlılar milliyetçilik akımından etkilenerek isyan çıkardılar. Osmanlı Devleti'nin çok uluslu yapısını çıkarları doğrultusunda kullanmak isteyen ilk ülke Fransa oldu. Balkanları ele geçirmek, Mısır'a ulaşmak ve Doğu Akdeniz'de Fransız hâkimiyetini sağlamak isteyen Napolyon, bu doğrultuda Osmanlı Devleti'ndeki Hristiyan topluluklar arasına milliyetçilik fikrini yaymaya çalıştı.

Yukarıdaki bilgileri dikkate aldığımızda aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Osmanlı Devleti çok uluslu bir devlettir.
- B) İhtilal fikirleri Osmanlı Devleti'ni etkilemiştir.
- C) Fransa azınlıkları kendi çıkarları doğrultusunda kullanmak istemektedir.
- D) Osmanlı Devleti'nde ilk isyan edenler Yunanlılardır.
- E) Napolyon Mısır'ı hedeflemektedir.

15. Balkanları ele geçirmek, Mısır'a ulaşmak ve Doğu Akdeniz'de Fransız hâkimiyetini sağlamak isteyen Napolyon, bu doğrultuda Osmanlı Devleti'ndeki Hristiyan topluluklar arasına milliyetçilik fikrini yaymaya çalıştı. Rumlara silah ve cephane göndererek Rumları Osmanlı Devleti'ne karşı isyana teşvik etti. Mısır'a giren Napolyon, Osmanlı Devleti aleyhine halkı kışkırttı. Ancak Osmanlı Devleti, Napolyon'un 1799'da Akka'yı kuşattığı sırada bir bildiri yayımlayarak ülke sınırları içerisinde herkesin eşit olduğu, kimsenin başkaları üzerinde bir üstünlüğünün bulunmadığını beyan ederek milliyetçilik akımının olumsuz etkilerine karşı tedbir almaya çalıştı.

Buna göre;

- I. Napolyon Doğu Akdeniz hakimiyetini hedeflemektedir.
- II. Osmanlı Devleti milliyetçilik akımına karşı önlemler almaya çalışmıştır.
- III. Napolyon Akka'dan dönmek zorunda kalmıştır.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

- A) Yalnız III
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

ÜÇÜNCÜ ÜNİTE-DEVİRİMLER ÇAĞINDA DEĞİŞEN TOPLUM İLİŞKİLERİ TYT SORULARI

16. Milliyetçilik akımını kullanarak Osmanlı Devleti'ni parçalamak isteyen diğer bir ülke ise Rusya'ydı. Rusya, Balkanlarda Panslavizm propagandası yaparak birçok ulusun Osmanlı Devleti'ne karşı ayaklanmasına yol açtı. Rusya'nın kışkırtmaları ile Osmanlı Devleti'ne karşı ilk isyan eden millet Sırp'lar oldu (1804).

Buna göre;

I. Osmanlı Devleti'nde isyanlar çıkmasında iç etkenler etkili olmuştur.

II. Osmanlı Devleti'ne karşı milliyetçiliği kullanmaya çalışan devletler vardır.

III. Rusya Slav birliği politikası izlemektedir.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

A) Yalnız III

B) I ve II

C) I ve III

D) II ve III

E) I, II ve III

17. Rumlar da 1821'de isyan etti. Avrupalı devletlerin de desteği ile isyan kısa sürede uluslararası bir boyut kazandı. Ancak Osmanlı Devleti, Mısır Valisi'nin de desteği ile isyanı bastırdı. Bu durum karşısında Osmanlı ve Mısır donanmaları; İngiliz, Fransız ve Rus ittifakı tarafından Navarin'de yakıldı (1827). Neticede 1829 Edirne Antlaşması ile Yunanlar bağımsız oldu. Sonrasında ise 1878'de Berlin Antlaşması ile Sırbistan, Karadağ, Romanya bağımsızlık elde ettiler. 1908'de Bulgaristan, 1912'de Arnavutluk Osmanlı Devleti'nden ayrılan Balkan ulusları oldu.

Yukarıdaki bilgilerden aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Osmanlı Devleti'nde ilk isyan edenler Yunanlılardır.

B) Yunanlılar Avrupa'nın desteğini almıştır.

C) Osmanlı Devleti Yunan isyanını bastırmıştır.

D) Osmanlı donanması yakılmıştır.

E) Yunanlılar Edirne Antlaşması ile bağımsız olmuşlardır.

3.1.3. Sanayi İnkılabı ve Sonuçları

18. Aydınlanma Çağı'nda yaşanan bilimsel gelişmeler sonucu Avrupa'da "Sanayi İnkılabı" gerçekleşti. Fiziki güç, yerini makineleşmeye bıraktı. Buhar ve kömür gücüyle çalışan makineler, başta dokuma olmak üzere birçok sanayi dalında kullanıldı. Sanayi İnkılabı 1750-1830 yılları arasında ilk önce İngiltere'de ortaya çıktı. Bunda İngilizlerin geniş sömürgelere sahip olması, ham madde birikimi, geniş pazar imkânlarını elinde bulundurması ve ülkedeki özgür düşünce ortamı etkili oldu. İngiltere'de başlayan Sanayi İnkılabı kısa sürede tüm Avrupa'ya yayıldı.

Buna göre;

I. İngiltere'de ham madde birikimi vardır.

II. Sanayileşme Osmanlı Devleti'ni etkilememiştir.

III. Bilimsel gelişmeler ekonomik gelişmeleri etkilemiştir.

IV. Sanayi inkılabı İngiltere'de başlamıştır.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

A) Yalnız I

B) I ve II

C) I ve III

D) I, III ve IV

E) I, II, III ve IV

ÜÇÜNCÜ ÜNİTE-DEVİİMLER ÇAĞINDA DEĞİŞEN TOPLUM İLİŞKİLERİ TYT SORULARI

19. Sanayi İnkılabı ile birlikte büyük sermayelere dayalı işletmeler arttı. Üretim işlemlerinin makineler tarafından yapıldığı fabrikasyon üretime geçildi. Böylece makine gücü kullanılarak daha çok ham madde işlendi ve daha fazla ürün elde edildi. Neticede Avrupa’da üretimin artmasına bağlı olarak ekonomik refah seviyesi yükseldi. Endüstriyel üretime geçemeyen ülkeler ise toplumun ihtiyacına cevap verebilecek yeterlikte bir üretim kapasitesine ulaşamadığından dış alıma yani ithalata yöneldi. Bundan dolayı bu tür ülkelerde tüketici bir toplum yapısı oluşmaya başladı.

Yukarıdaki bilgileri dikkate aldığımızda aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Küçük sermaye sahipleri önem kazanmıştır.
- B) Hammadde ihtiyacı azalmıştır.
- C) Geleneksel üretim anlayışı önemini kaybetmiştir.
- D) Sanayiciler hammadde için iç piyasaya yönelmiştir.
- E) Tüketim ihtiyacı azalmıştır.

20. Sanayi Devrimi ile ortaya çıkan teknolojik gelişmeler ve ulaşımda yaşanan ilerlemeler ham madde ve pazar ihtiyacını da beraberinde getirdi. Fabrikalarda ham maddenin farklı tekniklerle işlenmesiyle ürünlerin sayısı ve çeşitliliği arttı. Avrupa ülkeleri üretim fazlası işlenmiş malların satımı için pazar arayışlarına yöneldi. Neticede dünyada küresel ticaret anlayışı her geçen gün yaygınlaştı.

Buna göre;

- I. Sanayileşme hammadde ve pazar ihtiyacı doğurmuştur.
- II. Ürün çeşitliliği azalmıştır.
- III. Ülkelerarası ticaret yaygınlaşmıştır.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

- A) Yalnız III
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

TEST II

1. Avrupa’da Sanayi Devrimi’ne bağlı olarak ortaya çıkan yeni üretim teknikleri sayesinde tarım sektöründe de önemli gelişmeler yaşandı. Nitekim drenaj yöntemi ile tarla sulama yöntemleri geliştirildi. Mekanik tohum ekme makinesinin icadı, gübrenin kullanılması, farklı ürünlerin ekilmesi gibi uygulamalar sayesinde tarımda verimlilik arttı. Biçerdöverin tarım sektöründe kullanılmasıyla ürünlerin hasadı kolaylaştı. Bu gelişimler neticesinde küçük çiftliklerin yerini ticari amaçlı yapılan büyük çiftlikler aldı. Tarım sektörü, kısa sürede sanayi ve ticaret kadar yüksek kazançlar sağlayan bir sektör hâline geldi.

Yukarıdaki bilgileri dikkate aldığımızda aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılamaz?

- A) Sanayileşme tarım sektörünü etkilemiştir.
- B) Tarımda makineleşme artmıştır.
- C) Tarımda verimlilik artmıştır.
- D) Endüstriyel bitki çeşitliliği artmıştır.
- E) Ticari amaçlı tarım önem kazanmıştır.

ÜÇÜNCÜ ÜNİTE-DEVİRİMLER ÇAĞINDA DEĞİŞEN TOPLUM İLİŞKİLERİ TYT SORULARI

2. Siyasi ve ekonomik liberalizm olarak ikiye ayrılır. Siyasi liberalizm; ideoloji, din ve inanç özgürlüğü, sekülerizm, mülkiyet özgürlüğü gibi özgürlüklerin yasal güvenceye bağlanmasını savunur. Bunu sağlayacak mekanizma ise anayasacılık ve çoğulculuğa dayalı bir siyasi sistemdir. Bu ideolojiyi savunan İngiliz Filozof John Locke (Con Lok) (1632-1704), bireyi ve bireyin tercihlerini her şeyin merkezine yerleştirir. Birey temel bir değerdir ve topluluktan önce gelir. Dolayısıyla birey hiçbir sınırlama olmadan özgürce hareket edebilmelidir.

Buna göre Liberalizm;

I. Ekonomik hürriyettir.

II. Siyasal hürriyettir.

III. Toplum bireyden önce gelir.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

A) Yalnız III

B) I ve II

C) I ve III

D) II ve III

E) I, II ve III

3. Bunun için hukuk düzeni bireyin temel hak ve özgürlüklerini garanti altına almalıdır. Ekonomik liberalizm ise özel mülkiyet ve serbest ticaret sistemine dayanır. Ekonomik faaliyetlerde bireyi ön plana çıkarır. Mümkün olduğu sürece devletin ekonomiye müdahalesini reddeder. Bu sisteme, serbest piyasa ekonomisi adı verilir. Liberalizmin etkisiyle gelişen özgür düşünce; eğitim, din, basın ve sanat alanında da kendini gösterdi. Bu sayede ulus egemenliğine dayanan yönetimler ortaya çıkmaya başladı.

Yukarıdaki bilgileri dikkate aldığımızda aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

DDD

A) Özel mülkiyet esas alınmıştır.

B) Serbest ticarete önem verilmiştir.

C) Ekonomide devlet müdahalesi kabul edilmemiştir.

D) Yatırımların devlet eliyle yapılması esas alınmıştır.

D) Serbest piyasa ekonomisi esas alınmıştır.

4. Sanayi İnkılabı sonrasında ivme kazanan kapitalizmde sermayedarlar, sahip oldukları üretim araçlarının sürekliliğini sağlamak için ham madde ve iş gücüne ihtiyaç duydular. Bu ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla sömürgecilik faaliyetlerine hız verdiler. Afrika ve Amerika kıtalarında sömürge imparatorlukları kurdular. Ancak kapitalist sistem zamanla toplumda gelir dağılımında eşitsizliklere neden oldu. Bu sistem içerisinde sömürüldüklerini düşünen işçi sınıfı kapitalizme karşı tepki göstermeye başladı.

Buna göre;

I. Kapitalizm Sanayi İnkılabı ile başlamıştır.

II. Sömürgecilik hız kazanmıştır.

III. Kapitalizm sermayedarlara dayanan bir sistemdir.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

A) Yalnız III

B) I ve II

C) I ve III

D) II ve III

E) I, II ve III

ÜÇÜNCÜ ÜNİTE-DEVİRİMLER ÇAĞINDA DEĞİŞEN TOPLUM İLİŞKİLERİ TYT SORULARI

5. Sosyalizmin temel amacı, ortak mülkiyete dayalı bir toplum idealine ulaşmaktır. Kapitalizme bir tepki olarak XIX. yüzyılda, sermaye sahipleriyle işçiler arasındaki eşitsizliği ortadan kaldırmak amacıyla ortaya çıkmıştır. İlk yıllarda, fabrikasyon üretimin yaygınlaşması karşısında iş olanaklarını yitiren zanaatkârların çıkarlarının savunuculuğunu yapan sosyalizm, zamanla büyüyen sanayiye bağlı olarak sayıları çoğalan işçi sınıfının ideolojisi olmuştur.

Buna göre;

I. Özel mülkiyete karşıdır.

II. İşçi sınıfına dayalı bir ideolojidir.

III. Kapitalizme bir tepki olarak ortaya çıkmıştır.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

A) Yalnız III

B) I ve II

C) I ve III

D) II ve III

E) I, II ve III

6. Sosyalizm, toplumsal alanda özellikle işçi sınıfına birtakım kazanımlar getirdi. Sanayi İnkılabı sonrasında başta İngiltere olmak üzere Fransa, Almanya gibi ülkelerde işçilere sendika kurma hakkı tanındı. Sosyalizmin toplumsal alandaki en büyük etkisi ise I. Dünya Savaşı sırasında Çarlık Rusya’da görüldü. Lenin (1870-1924) önderliğinde gerçekleşen “Bolşevik Devrimi” sonucu Çarlık Rusya yıkıldı.

Buna göre Sosyalizm;

I. İşçi haklarının kazanılmasında etkili olmuştur.

II. Avrupa’yı en fazla etkileyen ideolojidir.

III. Rusya’da Bolşevik Devrimi’ne yol açmıştır.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

A) Yalnız II

B) I ve II

C) I ve III

D) II ve III

E) I, II ve III

7. 1815 Viyana Kongresi’nden sonra Metternich sisteminin uygulanmasıyla Fransız İhtilali’nin ortaya çıkarmış olduğu milliyetçilik, eşitlik gibi kavramların önüne büyük ölçüde geçildi. Avrupa’da monarşileri güçlendirmeye yönelik adımlar atıldı. Bu durum Fransa’da etkisini gösterdi. Napolyon’dan sonra tahta geçen krallar özgürlükleri kısıtlamaya, basına sansür uygulamaya hatta daha da ileriye giderek monarşik düzeni yeniden kurmaya yöneldiler. Ancak bu gelişmeler başta basın mensupları ve burjuvalar olmak üzere Fransa’da özgürlükçü düşünceleri savunanları rahatsız etti. Halkın da desteği ile krala karşı 1830 yılında başkaldırı başladı.

Yukarıdaki bilgilerden aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Metternich sistemi Fransızlar tarafından benimsenmemiştir.

B) Fransız İhtilalinin yaydığı fikirler Avrupa siyasal sistemince kabul edilmiştir.

C) Napolyon özgürlüklerden yanadır.

D) Viyana Kongresi ihtilal fikirlerini desteklemiştir.

E) Napolyon Viyana Kongresine katılmıştır.

ÜÇÜNCÜ ÜNİTE-DEVRİMLER ÇAĞINDA DEĞİŞEN TOPLUM İLİŞKİLERİ TYT SORULARI

8. 1830 İhtilali diye adlandırılan bu olay sonrasında liberal fikirleri ile tanınan Louis Philippe (Lui Filip) önderliğinde yeni bir anayasa hazırlandı. Özgürlükçü düşünceleri savunan liberal akım güçlendi. Başta Fransa olmak üzere birçok Avrupa ülkesinde meşruti düzene geçilerek halk, kral ile birlikte yönetime ortak oldu. 1830 İhtilali'nin getirdiği akımlar sayesinde Belçika ve İsviçre bağımsızlığını kazandı. İngiltere ve Fransa'da işçi sınıfı, ekonomik ve siyasal yaşamda birtakım kazanımlar elde etti.

Buna göre;

I. 1830 ihtilali demokratik kazanımlara yol açmıştır.

II. Liberal akımlar güç kazanmıştır.

III. Bağımsızlık hareketlerine yol açmıştır.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

A) Yalnız III

B) I ve II

C) I ve III

D) II ve III

E) I, II ve III

9. Siyasi, ekonomik ve sosyal hakların çoğundan yoksun olan işçiler, ülkedeki vergi yükünü taşıyor ve günlük on beş saatlik çalışma yükü altında eziliyordu. Louis Philippe ise işçilerin bu sorunlarını görmezden geliyor, işçilerin olası bir greve gitmelerini önlemek amacıyla onlara baskı ve şiddet uyguluyordu. Bu durum karşısında işçiler krala karşı birleşerek sendikalar ve dernekler oluşturmaya başladılar. Neticede bu gelişmeler 1848 İhtilali'nin fitilini ateşledi. Özgürlük yanlısı liberallerle işçi sınıfının haklarını savunanlar güç birliği yaparak ayaklanma başlattılar.

Yukarıdaki bilgilerden aşağıdakilerden hangisi çıkarılamaz?

A) İşçiler vergi yükü çekmektedir.

B) İşçiler çalışma şartlarından şikayetçidir.

C) İşçiler yasal haklarını kullanabilmektedir.

D) Liberaller işçi sınıfını desteklemektedir.

E) Kral işçi sorunlarını göz ardı etmektedir.

10. Özgürlük yanlısı liberallerle işçi sınıfının haklarını savunanlar güç birliği yaparak ayaklanma başlattılar. Louis Philippe, 1848 İhtilalini şiddet yoluyla bastırmak istedi ancak başarılı olamadı ve ülkeyi terk etmek zorunda kaldı. Bunun üzerine Fransa'da geçici bir hükûmet kuruldu. Bu hükûmet yeni bir anayasa hazırlayarak cumhuriyet yönetimine geçildiğini ilan etti. 1848 İhtilali sonucunda sendikal hareketler yaygınlaştı. İşçi sınıfı grev, sosyal güvence gibi kazanımlar elde etti. Mutlakiyetler büyük ölçüde sona erdi. Birçok Avrupa ülkesinde hazırlanan anayasalarla kralların yetkileri kısıtlandı.

Buna göre;

I. Kral özgürlüklerden yanadır.

II. Liberaller ve işçiler güç birliği yapmıştır.

III. Fransa'da demokratik adımlar atılmıştır.

IV. 1848 İhtilali Avrupa'yı etkilemiştir.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

A) Yalnız I

B) I ve II

C) I ve III

D) II, III ve IV

E) I, II, III ve IV

ÜÇÜNCÜ ÜNİTE-DEVİİMLER ÇAĞINDA DEĞİŞEN TOPLUM İLİŞKİLERİ TYT SORULARI

3.1.4. Mutlakıyetçi Monarşilerin Anayasal Monarşilere Dönüşmesi

11. Fransa'da 1848 İhtilali meydana geldi. İhtilal sonrasında cumhuriyet ilan edilerek anayasal düzene geçildi. Bu gelişmeler sınıflı toplum yapısı yerine adil ve eşit düzene dayalı toplum yapısını beraberinde getirdi. Fransa'dan sonra Belçika, Hollanda, Danimarka ve İsviçre gibi Avrupa ülkelerinde anayasal düzene geçildi. Bu sayede mutlak monarşilerin bir kısmı yıkıldı ya da yöneticilerin yetkilerine büyük ölçüde kısıtlamalar getirildi.

Buna göre;

- I. Avrupa'da anayasal yönetimler yayılmıştır.
 - II. Mutlak monarşiler güç kaybetmiştir.
 - III. İlk anayasal yönetim Fransa'da kurulmuştur.
- yargılarından hangisine ulaşılabilir?**

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

AVRUPA'NIN SÖMÜRGEÇİLİK FAALİYETLERİ

12. Avrupa'da Coğrafi Keşifler sonucunda sömürgecilik faaliyetleri hız kazandı. Sömürgecilikte İspanya ve Portekiz gibi ülkeler ön plana çıktı. Bu ülkeler dünyanın değişik bölgelerinde sömürge toprakları elde ettiler. Bu bölgelerdeki yerli insanları köle ticaretinde kullandılar. Keşfedilen yerlerin yer altı ve yer üstü kaynaklarını ellerine geçirip Avrupa'ya taşıdılar. Özellikle Amerika'da Aztek ve İnka imparatorluklarında yaşayan binlerce insanı katlettiler. Geriye kalanlar bölgeye gelen Avrupalıların taşıdığı salgın hastalıklar nedeniyle büyük oranda yok oldular. İşgal ettikleri Afrika'da ise yerli halkı köle olarak çalıştırılmak üzere Avrupa'ya ve Amerika'ya göturdüler. Bu insanları açlığa, sefaletle hatta ölüme mahkûm ettiler.

Buna göre;

- I. Coğrafi Keşifler sömürge devletleri ortaya çıkarmıştır.
 - II. Sömürgelerde köle gücü kullanılmıştır.
 - III. İlk sömürge imparatorluğunu İspanyollar kurmuştur.
 - IV. Afrika'da sömürge imparatorluğu kurulmuştur.
- yargılarından hangisine ulaşılabilir?**

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) III ve IV
- D) II, III ve IV
- E) I, II, III ve IV

ÜÇÜNCÜ ÜNİTE-DEVİİMLER ÇAĞINDA DEĞİŞEN TOPLUM İLİŞKİLERİ TYT SORULARI

13. XVII. yüzyıldan itibaren sömürgecilikte İngiltere ve kısmen Fransa ön plana çıktı. Özellikle İngilizler, İspanya ve Portekiz'in birçok sömürgeğini kendi denetimlerine alarak üzerinde güneş batmayan imparatorluk unvanına eriştiler. Güneşin doğduğu ve battığı her bölgede sömürgeleri olan İngilizler ekonomik yönden oldukça güçlendiler. İngilizler bu faaliyetlerini XVIII ve XIX. yüzyıl boyunca devam ettirdiler. Başta Afrika olmak üzere Hindistan, Güney Asya, Orta Doğu ve Amerika kıtasında sömürge bölgeleri kurdular.

Yukarıdaki bilgileri dikkate aldığımızda aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Sömürgeciliği İngiltere başlatmıştır.
- B) İngiltere üç kıtada sömürge oluşturmuştur.
- C) Portekiz Afrika'da sömürge imparatorluğu kurmuştur.
- D) Fransa sömürgecilikte İngiltere ile rekabet yaşamıştır.
- E) Fransa Uzakdoğu'da sömürge oluşturmuştur.

14. XIX. yüzyıldan itibaren Avrupalıların sömürgecilik faaliyetleri ivme kazandı. Bunda Sanayi İnkılabının etkisi büyük oldu. Sanayi İnkılabı sonucu fabrikalaşmanın hızlandığı Avrupa'da ham madde ihtiyacı arttı. Bu durum İngiltere, Fransa ve Hollanda gibi Avrupa ülkelerinin, ham madde ihtiyaçlarını karşılamak için Güney Amerika, Afrika, Yakın Doğu, Uzak Doğu'da sömürgecilik faaliyetlerini daha da artırmalarına neden oldu. Bu bölgelerin tarım alanlarını ve madenlerini ihtiyaçları doğrultusunda işleten Avrupalılar, sömürgecilik faaliyetlerini kolaylaştırmak amacıyla bu bölgelere liman ve demir yolları inşa ettiler. Bu faaliyetlerini yaparken yerli halkı köle olarak zorla çalıştırıp insan gücüne dayalı emeği bu şekilde karşıladılar.

Yukarıdaki bilgileri dikkate aldığımızda aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Sömürgecilik faaliyetleri etkisini artırmıştır.
- B) Avrupalılar sömürgeciliği kolaylaştıracak alt yapı çalışması yapmıştır.
- C) Köle emeği en fazla Yakın Doğu'da kullanılmıştır.
- D) Madenler ve tarım alanları sömürgeciliğin iştahını kabartmıştır.
- E) Sanayi inkılabı hammadde ihtiyacını artırmıştır.

15. Sömürge bölgelerinden elde ettikleri pamuk, kauçuk, yün gibi tekstil ürünleri ile buğday, arpa gibi hammaddeleri mamule dönüştüren Avrupalılar, bu sefer mallarını pazarlamak için yeni sömürge bölgeleri arayışına girdiler. Diğer yandan Avrupa devletleri kendi aralarında yaptıkları antlaşmalarla sömürge bölgelerinin sınırlarını yeniden belirlediler. Nitekim XIX. Yüzyılda Uzak Doğu'da oldukça geniş topraklara sahip olan Çin'i çeşitli ekonomik bölgelere ayırarak (maden, tarım ve sanayi bölgeleri gibi) kendi aralarında paylaştılar.

Buna göre;

- I. Sanayileşme pazar arayışına yol açmıştır.
- II. Uzakdoğu ekonomik nüfuz alanlarına bölünmüştür.
- III. Avrupa'da sömürge rekabeti başlamıştır.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

ÜÇÜNCÜ ÜNİTE-DEVİRİMLER ÇAĞINDA DEĞİŞEN TOPLUM İLİŞKİLERİ TYT SORULARI

16. Sanayi Devrimi'nin sağladığı teknik üstünlükle ham madde, iş gücü ve pazar ihtiyacını karşılayan Avrupa devletleri, sömürgeleştirdikleri bölgelerde kendi din ve kültürlerini yayma amacıyla asimilasyon faaliyetlerinde de bulundular. Cezayir ve Tunus'ta 1.5 milyon civarında Müslümanı, Belçika Kongo'da uyguladığı insanlık dışı uygulamalar nedeniyle yaklaşık on milyon insan hayatını kaybetti. İngiltere de Afrika, Amerika ve Hindistan'da birçok masum insanı katletti. Hollanda Endonezya'da, İtalya da 1936'da Etiyopya, Somali, Eritre ve Kenya'da, 1912'den sonra Libya'da binlerce insanı katletti.

Buna göre;

- I. Sömürgeci devletler yerli halklara insanlık dışı muamelelerde bulunmuşlardır.
- II. Belçika Afrika'da sömürge oluşturmuştur.
- III. İtalya Afrika'da katliamlarda bulunmuştur.
- IV. Uzakdoğu'da Hollanda sömürge oluşturmuştur.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) III ve IV
- D) II, III ve IV
- E) I, II, III ve IV

OSMANLI ASKERÎ SİSTEMİNDE MODERNLEŞME ÇABALARI

3.3.1. Avrupa'da Zorunlu Askerlik Sistemi ve Sonuçları

17. Fransız İhtilali sonrasında ivme kazanan millî devlet modeli, Avrupa'nın askerî, siyasi ve sosyoekonomik gelişimiyle yakından ilgilidir. Bu dönemde Avrupa'da kurulan millî devletlerin ortak özellikleri; merkezî ve anayasal bir devlet olmak, işlevsel bir parlamentoya sahip olmak, millî bir topluma dayanmak ve laik bir siyaset yürütmek olmuştur. Bu sistem içinde zorunlu eğitim, millî hazine, zorunlu askerlik gibi unsurlara da yer verilmiştir. Fransız İhtilali sonrasında ortaya çıkan milliyetçilik akımı, Avrupa'da ulus devletlerin kurulmasında ve cumhuriyet rejimlerinin ortaya çıkmasında önemli rol oynadı.

Buna göre;

- I. Avrupa'da milli devletler kurulmuştur.
- II. Anayasa ve parlamento önem kazanmıştır.
- III. İlk milli devlet Fransa'dır.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

ÜÇÜNCÜ ÜNİTE-DEVİRİMLER ÇAĞINDA DEĞİŞEN TOPLUM İLİŞKİLERİ TYT SORULARI

18. Ulus-devlet anlayışı, aynı zamanda vatandaşlık ordusunu da meydana getirdi. Fransa’da, cumhuriyetin ilan edilmesinden sonra halkın vatanını savunması anlayışı ortaya çıktı. Bu anlayışa göre her birey, vatan savunmasından sorumludur ve gerektiğinde millet, ordu olarak görev yapmalıdır. Neticede 23 Ağustos 1793’te Millî Konvansiyon’da kabul edilen kanuna göre bütün vatandaşlar asker sayıldı. Fransa’nın Napolyon önderliğinde elde ettiği askerî başarılarda millî ordunun payı oldukça büyük oldu.

Yukarıdaki bilgileri dikkate aldığımızda aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Fransa’da profesyonel ordu oluşturulmuştur.
- B) Avrupa’da devlet ve vatandaş anlayışında değişiklikler yaşanmıştır.
- C) Fransa’da kadınlar askerlikten muaf tutulmuşlardır.
- D) Milli ordu Napolyon tarafından kurulmuştur.
- E) İhtilalden önce Fransa’da ordu kurulmamıştır.

19. Machiavelli’ye (1469-1527) göre güvende olmanın temel kaynağı güçlü bir savunmaya ve otoriter bir yönetime sahip olmaktır. Ayrıca devletin varlığını devam ettirmesinin yolu iyi kanunlara ve güçlü ordulara sahip olmaktan geçer. Fakat bir hükümdar güçlü ordulara sahip olmadan iyi kanunlara sahip olamaz... Millî ordunun önemini bu şekilde açıklayan Machiavelli, paralı askerlere karşı olumsuz tavrını ise şu ifadeyle ortaya koymuştur: “Bir prens, devletin askerî gücünü paralı ordulara dayandırıyorrsa hiçbir zaman güven içinde olamaz çünkü bu ordularda birlik ve beraberlik yoktur, bu ordular haşin ve disiplinsiz olurlar.”

Buna göre Machiavelli;

- I. Otoriter bir yönetim anlayışını savunmaktadır.
- II. Paralı asker uygulamasına sıcak bakmaktadır.
- III. Devletin varlığını kanunlar ve güçlü orduda görmektedir.

yargılarından hangisine ulaşamaz?

- A) Yalnız II
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

3.3.2. Osmanlı Devleti’nde Askerî Islahatlar

20. Yeniçeri Ocağı’nın yetersiz olduğunu ve devletin başına sorunlar açtığını göz önünde bulunduran Sultan III. Selim 1792 yılında Nizam-ı Cedit adında yeni bir ordu kurulması için çalışma başlattı. Nizam-ı Cedit ordusu Fransız subaylar ve teknisyenlerin danışmanlığı ile oluşturuldu. Nizam-ı Cedit ordusunun yanında Humbaracı, Lağımcı ve Topçu Ocakları da ıslah edilmeye çalışıldı. Ancak olası isyanlarına karşı Yeniçeri Ocağı’na dokunulmadı. Üsküdar’da Selimiye Kışlası inşa edildi. Fransa başta olmak üzere Prusya ve İsveç’ten subay, mühendis ve teknik eleman getirildi. Nizam-ı Cedit ordusunun giderlerini karşılamak amacıyla İrad-ı Cedit Hazinesi kuruldu.

Buna göre;

- I. Alternatif bir ordu düşünülmektedir.
- II. Batılı devletlerden askeri eğitim desteği sağlanmıştır.
- III. Kurulacak ordunun giderleri için hazırlık yapılmıştır.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

- A) Yalnız II
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

TEST III

ÜÇÜNCÜ ÜNİTE-DEVİİMLER ÇAĞINDA DEĞİŞEN TOPLUM İLİŞKİLERİ TYT SORULARI

1. Nizam-ı Cedit birliklerinin sayısı zamanla arttı. Bir süre sonra İstanbul dışında Rumeli ve Anadolu'da Nizam-ı Cedit birlikleri oluşturuldu. Nizam-ı Cedit ordusunun en büyük başarısı 1799 yılında Napolyon komutasındaki Fransız ordusunu Akka'da yenmek oldu. Bu başarıya karşın başta Yeniçeri Ocağı olmak üzere yenilik taraftarı olmayan bazı çevreler Nizam-ı Cedit ordusuna tepki gösterdiler. Neticede Yeniçeriler, Kabakçı Mustafa önderliğinde İstanbul'da büyük bir ayaklanma başlattılar. Sultan III. Selim isyancılar tarafından öldürüldü (1807). İsyancılar İstanbul'daki Nizam-ı Cedit birliklerini dağıtarak kışlalarını da yıktılar.

Yukarıdaki bilgileri dikkate aldığımızda aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Yeniçeriler yeni ordu kurma çalışmasına karşıdır.
- B) Nizam-ı Cedit ordusu askeri başarı kazanmıştır.
- C) Napolyon ilk yenilgisini almıştır.
- D) İsyan sonucunda III. Selim öldürülmüştür.
- E) Yeniçeri ocağı askeri yeniliklere karşıdır.

2. Sultan II. Mahmut Dönemi'nde, Sadrazam Alemdar Mustafa Paşa, Nizam-ı Cedit ordusunun devamı niteliğinde olan "Sekban-ı Cedit" adıyla bir ordu kurdu. Ancak bu gelişmelerden rahatsız olan yeniçeriler ayaklanarak Alemdar Mustafa Paşa'yı öldürdüler. Bu durum karşısında Sultan II. Mahmut, Sekban-ı Cedit Ocağı'nı kaldırmak zorunda kaldı. Ancak âyanların da daha fazla güçlenmesini önlemek amacıyla âyanlık sistemine de son verdi. Sekban-ı Cedit Ocağı'nın kaldırılmasından sonra Sultan II. Mahmut modern usullerle eğitim gören "Eşkinici Ocağı"nı kurdu. Yeniçeriler bu ocağa da karşı çıkarak ayaklandılar.

Buna göre;

- I. Sekban-ı Cedit'i II. Mahmut kurdurmuştur.
- II. Yeniçeriler Sekban-ı Cedit ordusuna karşıdır.
- III. Eşkinici Ocağı modern eğitim usulleriyle eğitilmiştir.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

- A) Yalnız II
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

3. Sultan II. Mahmut, yapılacak ıslahatların Yeniçeri Ocağı var olduğu sürece başarısız olacağını gördü. Devletin merkezî otoritesini güçlendirmek ve Avrupa ordularıyla rekabet edebilecek bir ordu oluşturmak amacıyla yeniçerilere karşı mücadeleye girişti. Bu doğrultuda halkın ve ilmiye sınıfının da desteğini aldı. Şeyhülislamdan fetva alıp yeniçeri kışlalarını topa tutarak bu ocağı kaldırdı (1826). Osmanlı tarihine bu olay "Vaka-i Hayriye" (Hayırlı olay) olarak geçti. Yeniçeri Ocağı'nın yerine "Asâkir-i Mansûre-i Muhammediye" adıyla yeni bir ordu kuruldu.

Yukarıdaki bilgileri dikkate aldığımızda aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Yeniçeri Ocağı kaldırılmıştır.
- B) Yeniçeri Ocağı yeniliklere engel teşkil etmiştir.
- C) Yeni bir ordu oluşturulmuştur.
- D) İlk daimi ordu oluşturulmuştur.
- E) Yeniçeri Ocağı halkın desteğiyle kaldırılmıştır.

ÜÇÜNCÜ ÜNİTE-DEVRİMLER ÇAĞINDA DEĞİŞEN TOPLUM İLİŞKİLERİ TYT SORULARI

4. Asâkir-i Mansûre-i Muhammediye ordusunun başına “serasker” unvanıyla eski yeniçeri ağalarından Ağa Hüseyin Paşa getirildi. Asâkir-i Mansûre-i Muhammediye, “tertip” adı verilen sekizer birlikten oluşturuldu. Asâkir-i Mansûre-i Muhammediye ordusunun esasları her ne kadar padişahın fermanı ile belirlenmişse de askere almada tam bir sistem yoktu. Maaş karşılığı on iki yıl askerlik yapılacaktı. Böylece Nizam-ı Cedit döneminde üç yıl olan askerlik süresi dört katına çıkarılmıştı. Bu süre askerlik yapacak kişileri evlilik dâhil sivil hayattan uzun süre uzak tutacaktı.

Buna göre;

- I. Yeni ordunun komutanı serasker unvanını taşımaktadır.
- II. Askerlerin evlenmesi yasaklanmıştır.
- III. Askerlik süresi uzatılmıştır.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

- A) Yalnız II
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

5. Asâkir-i Mansûre-i Muhammediye ordusuna Avrupa tarzında modern usullerle eğitim yaptırıldı. Ordunun asker ihtiyacı ise Müslüman ahalinin 15-25 yaş arası gönüllü gençlerinden karşılanmaya çalışıldı. Asgari hizmet süresi olarak da on iki yıl belirlendi. Bu süre sonunda isteyen askerlere emeklilik hakkı tanındı. Vilayetlerde ücretli asker ihtiyacını azaltmak için “redif” denilen askerî birlikler oluşturuldu (1834). Sultan II. Mahmut, askerî işleri belli bir düzende yürütmek amacıyla “Dâr-ı Şûra-yı Askerî” (Askerî Şûra) adlı yüksek bir danışma kurulu kurdu (1836).

Yukarıdaki bilgileri dikkate aldığımızda aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Sadece Osmanlı merkezi ordusu yenilenmiştir.
- B) Osmanlı ordusunda batı tarzında yenilikler yapılmıştır.
- C) Gayrimüslimlere askeri yükümlülük vardır.
- D) Yeniçeri Ocağına karşı alternatif birlik kurulmuştur.
- E) Vilayetlerde sadece mecburi askerlik sistemi uygulanmaktadır.

6. Osmanlı ordusunun yeniden düzenlenmesi konusundaki faaliyetlere Tanzimat Dönemi’nde de devam edildi. Nitekim 1839’da ilan edilen Tanzimat Fermanı’nda, “muhafaza-i vatan” ifadesine yer verildi. Bu ifade askerliğin Müslim-gayrimüslim tüm Osmanlı tebaasının sorumluluğunda olduğunu gösterdi. Ancak gayrimüslimler bu uygulama ile cizye vergisinden muaf tutuldu. 1856 yılında ilan edilen Islahat Fermanı’nda da askerlikle ilgili konulara yer verildi. Ancak Tanzimat Fermanı’nın aksine gayrimüslim tebaa askerlik hizmetlerine dâhil edilmeyerek “nakdî bedel” uygulamasına gidildi.

Buna göre;

- I. Osmanlı Devleti askerlik uygulamasında gayrimüslimleri gözetmiştir.
- II. Hristiyanlar bütün vergilerden muaf tutulmuşlardır.
- III. Islahat Fermanı ile gayrimüslimlere ayrıcalık tanınmıştır.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

- A) Yalnız II
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

ÜÇÜNCÜ ÜNİTE-DEVİRLER ÇAĞINDA DEĞİŞEN TOPLUM İLİŞKİLERİ TYT SORULARI

7. Sultan II. Abdülhamit Dönemi'nde, orduyu modernleştirmek ve Avrupa orduları ile rekabet edebilecek duruma getirmek amacıyla önemli çalışmalar yapıldı. Osmanlı "Erkân-ı Umumiye Reisliği"nin ikinci başkanlığına Alman Von Der Goltz Paşa getirildi. Goltz Paşa'nın gayretleri ile Harp Akademileri bünyesinde birçok yetenekli subay toplandı. Piyade, topçu ve süvari birlikleri ıslah edildi. 12 Mayıs 1914'te "Mükellefiyet-i Askerîye Kanun-u Muvakkatı" adıyla geçici bir askere alma kanunu çıkarıldı. Bu kanunla ülkede zorunlu askerlik başladı. Yaşları 18 ile 45 yaş arasındaki her erkek zorunlu askerliğe tabi oldu.

Yukarıdaki bilgileri dikkate aldığımızda aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Almanya'dan personel desteği alınmıştır.
- B) Yetenekli subaylar değerlendirilmiştir.
- C) Zorunlu askerlik uygulanmıştır.
- D) Almanya ile karşılıklı askeri işbirliği yaşanmıştır.
- E) Orduda modernleşme çalışmaları yapılmıştır.

. XIX. YÜZYILDA OSMANLI SOSYAL HAYATINDAKİ GELİŞMELER

3.4.1. Osmanlı Devleti'nde Ulaşım ve Haberleşme Alanındaki Gelişmeler

8. XIX. yüzyılda Sanayi Devrimi sonucu Avrupalı devletler, gelişen sanayilerine altyapı sağlamak, ürettikleri ürünlerini pazarlamak, merkezîyetçi yapılarını güçlendirmek amacıyla özellikle demir yolu ulaşımına büyük önem verdiler. Avrupa'da ilk demir yolu 1830'da İngiltere'de hizmete girdi. Kısa sürede Batı Avrupa'da yayıldı. Demir yolu hatları zamanla genişletilerek iç bölgelerdeki şehirler ve limanlar arasında bağlantı kuruldu. Bu gelişmeler Avrupa'nın ekonomik ve sosyal hayatına büyük canlılık getirdi.

Buna göre;

- I. Avrupa'da ulaşım alanında gelişmeler yaşanmıştır.
- II. İlk demiryolu İngiltere'de açılmıştır.
- III. Ulaşım altyapısı sanayi devrimine yol açtı.

yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Yalnız II
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

9. XIX. yüzyılda Avrupa'da ulaşım ve haberleşme alanındaki gelişmeler Osmanlı Devleti'ni de etkiledi. Özellikle Tanzimat Dönemi'nde şehirler hızlı bir değişime sahne oldu. Batı ile ticari ve kültürel ilişkilerin gelişmesi sonucunda yabancı sermayenin Osmanlı şehirlerine girmesi, kentlerdeki değişimde önemli rol oynadı. İstanbul, İzmir, Selânik gibi büyük şehirlerde bankalar, tren istasyonları, postaneler ve dış ülke temsilcilikleri kuruldu. Ülke genelinde demir yolu ulaşımına büyük önem verildi. Osmanlı Devleti böylece hem merkezî otoritesini güçlendirmeyi hem de ekonomik ve sosyal alanda gelişmeyi amaçladı.

Yukarıdaki bilgileri dikkate aldığımızda aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Osmanlı Devleti ulaşım altyapısını geliştirmektedir.
- B) Osmanlı Devleti merkezi otoriteyi güçlendirmeye çalışmaktadır.
- C) Osmanlı ülkesine yabancı sermaye girmiştir.
- D) İlk demiryolu hattı Selânik'te açılmıştır.
- E) Osmanlı şehirlerinde değişimler yaşanmıştır.

ÜÇÜNCÜ ÜNİTE-DEVİRİMLER ÇAĞINDA DEĞİŞEN TOPLUM İLİŞKİLERİ TYT SORULARI

10. XIX. yüzyılın sonlarına doğru Osmanlı Devleti ile Almanya arasında belirgin bir yakınlaşma görüldü. Bu yakınlaşmada Almanya, İngiltere'nin sömürgeleri ile olan bağlantısını kesmeyi amaçladı. Bu amacı gerçekleştirmek için Berlin-Bağdat Demir Yolu Projesi yürürlüğe kondu. Bu projeye göre Berlin'den başlayarak Boğazları geçen ve Bağdat'a kadar uzanan (3B Projesi) bir demir yolu yapacaklardı. Böylece Almanlar Basra Körfezi'ne çıkacaklardı. Ancak Almanya'nın bu projesi İngiltere'yi endişelendirdi. İngiltere, Osmanlı-Almanya yakınlaşmasını engellemek istedi.

Buna göre;

- I. Almanya ve İngiltere rekabet halindedir.
- II. Almanların Osmanlı topraklarında çıkarları vardır.
- III. Almanya İngilizlerin sömürgelerine giden yolları hedeflemektedir.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

- A) Yalnız II
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

11. Demir yolu hattı, Şam ve Ürdün'den geçerek, İslam'ın en önemli kutsal mekânlarını barındıran Hicaz bölgesindeki Medine'ye ulaşıyordu. Sultan II. Abdülhamit 1900 yılında İstanbul'u Mekke, Medine ve Yemen'e bağlayan hattın çalışmalarına Şam'dan başladı. 1908 yılında İstanbul'dan Şam'a, oradan Medine'ye ilk sefer yapıldı. Tahmini maliyeti 4 milyon Osmanlı lirası olarak hesaplanan demir yolu, Sultan II. Abdülhamit'in öncülük ettiği bağış kampanyalarıyla yapıldı.

Buna göre;

- I. Dışarıdan mali destek sağlanmıştır.
- II. Kutsal beldelere ulaşım kolaylaşmıştır.
- III. Maliyeti bağışlarla karşılanmıştır.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

- A) Yalnız II
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

12. Osmanlı Devleti, telgrafi birbirinden uzakta olan vilayetler üzerinde bir denetim aracı olarak kullanarak merkezî otoritesini sağlamaya çalıştı. Telgraf ilk olarak 1853-1856 Kırım Savaşı sırasında askerî, siyasi ve stratejik hususlar göz önüne alınarak imparatorluk genelinde tesis edilmeye başlandı. Telgraf hatlarının ilk kurulduğu yerlerden biri de stratejik açıdan önemli bir noktada olan Çanakkale oldu. Karadan ve deniz altından çekilen kablolar vasıtasıyla bölgenin; 1859'da İstanbul, 1865'te ise İzmir'le olan bağlantısı tamamlandı. Böylece birçok büyük merkez arasında iletişim sağlandı.

Yukarıdaki bilgileri dikkate aldığımızda aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Osmanlı Devleti merkezi otoriteyi güçlendirmek istemektedir.
- B) İlk telgraf hattı Kırım Savaşı sırasında yapılmıştır.
- C) Telgraf hatlarıyla başkentle bağlantı sağlanmıştır.
- D) Telgraf hatlarında stratejik bölgelere öncelik verilmiştir.
- E) Telgraf teknolojisi Avrupa'dan alınmıştır.

ÜÇÜNCÜ ÜNİTE-DEVİRİMLER ÇAĞINDA DEĞİŞEN TOPLUM İLİŞKİLERİ TYT SORULARI

3.4.2. Osmanlı Devleti'nde Eğitim Kurumlarını Modernleştirme Çabaları

13. Sultan I. Mahmut, Osmanlı ordusunun Avrupa ile rekabet edebilecek bir seviyeye gelmesi için çaba gösterdi. Bu doğrultuda Avrupa'dan, alanında başarılı uzmanlar getirildi. Bu girişimler arasında en önemlisi aslen Fransız olan Conte de Bonneval'in (Kont dö Boneval) ülkeye davet edilmesidir. İslamiyet'i kabul eden Bonneval, Humbaracı Ahmet Paşa unvanıyla öncelikle Humbaracı Ocağı'nı ıslah etti. Sonrasında Avrupa örnek alınarak teknik alanda askerî eğitim veren "Hendesehane" İstanbul'da kuruldu (1734). Okulda askerlik mesleğine yönelik dersler yanında, ağırlıklı olarak mühendislik alanına yönelik dersler de verildi. Ancak yeniçeri isyanları nedeniyle Hendesehane 1750 yılında kapatıldı.

Buna göre;

I. Askeri ıslahatlarda Fransızlardan destek alınmıştır.

II. Mühendislik eğitimi verilmiştir.

III. ıslahatlar askeri alanla sınırlı kalmıştır.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

A) Yalnız II

B) I ve II

C) I ve III

D) II ve III

E) I, II ve III

14. 1768-1774 Osmanlı-Rus Savaşı'nda donanmanın yetersiz olduğu görüldü. Kaptanıderya Hasan Paşa'nın tavsiyesi üzerine Avrupa ile rekabet edebilecek bir donanma oluşturmak amacıyla I. Abdülhamit Dönemi'nde Mühendishâne-i Bahr-i Hümayun açıldı (1775). Okulda ilk olarak Fransız subay Baron de Tott tarafından matematik ağırlıklı dersler verildi. Sonraki dönemlerde, eğitilmiş denizcilere olan ihtiyaçtan dolayı Cezayirli Gazi Hasan Paşa'nın öncülüğünde deniz mühendisliği, hendese ve coğrafya bilimlerine ağırlık verildi. Batı tarzında eğitim veren Mühendishâne-i Bahr-i Hümayun, aynı zamanda günümüz Deniz Harp Okulunun temelini oluşturdu.

Buna göre;

I. Modern denizcilik okulu açılmıştır.

II. Osmanlı donanması Rus Savaşında yetersiz kalmıştır.

III. Okulun kuruluşunda dış destek alınmıştır.

IV. Batı tarzında kurulan ilk askeri okuldur.

yargılarından hangisine ulaşamaz?

A) Yalnız IV

B) I ve II

C) I ve III

D) II ve III

E) I, II, III ve IV

ÜÇÜNCÜ ÜNİTE-DEVİRİMLER ÇAĞINDA DEĞİŞEN TOPLUM İLİŞKİLERİ TYT SORULARI

15. Mühendishane-i Berr-i Hümayun Sultan III. Selim Dönemi’nde, Nizam-ı Cedit ordusuna destek amacıyla açılan mesleki ve teknik bir okuldur. Kara mühendishanesi niteliği taşır. Viyana’da elçilik yapmış olan Ebubekir Ratib Efendi’nin gözlemleri doğrultusunda, Avrupa eğitim sistemi örnek alınarak kuruldu (1795). Okulda Avrupa’dan getirilen birçok uzman görev aldı. Eğitim müfredatında ağırlıklı olarak matematik, coğrafya, arazi ölçümü, harita çıkarma, lağımcılık ve müstahkem binalar inşası, isabetli ve seri top atıcılığı gibi konular yer aldı. Mühendishâne-i Berr-i Hümayun, Topçu ve İstihkâm Okulu ile Harbiye Mektebinin (Kara Harp Okulu) temelini oluşturdu.

Buna göre;

- I. Üçüncü Selim askeri ıslahatlar yapmıştır.
 - II. Nizam-ı Cedit ordusu desteklenmiştir.
 - III. Okulun kuruluşunda dış destek alınmıştır.
- yargılarından hangisine ulaşılabilir?

- A) Yalnız II
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

16. Sultan II. Mahmut Dönemi’nde eğitim çalışmaları ivme kazandı. Bu dönemde ilköğretimin basamağı sayılan sıbyan mektepleri, “Maarif-i Sıbyan Fermanı” ile eğitim erkek ve kız çocuklar için İstanbul’da zorunlu hâle getirildi. Böylece Osmanlı Devleti’nde zorunlu eğitim dönemi başlamış oldu. Sultan II. Mahmut Dönemi’nde; “Rüştiye” (ortaokul) ve “Mekteb-i Ulûm-ı Edebiyye” gibi orta dereceli okullar kuruldu. Modern tıp eğitiminin verilmesi amacıyla İstanbul’da “Mekteb-i Tıbbiye” adıyla askerî bir okul açıldı (1827). Öğretim dili Fransızca olan okulda anatomi dersleri, modeller ve resimlerle yapılmıştır. Fransız eğitim sistemi örnek alınarak “Mekteb-i Harbiye” adıyla askerî bir okul açıldı (1834).

Buna göre;

- I. II. Mahmut eğitim çalışmalarına önem vermiştir.
 - II. Zorunlu ilkokul eğitimi II. Mahmut döneminde başlamıştır.
 - III. İlk sivil tıp okulu Mekteb-i Tıbbiye açılmıştır.
- yargılarından hangisine ulaşılabilir?

- A) Yalnız II
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

ÜÇÜNCÜ ÜNİTE-DEVİİMLER ÇAĞINDA DEĞİŞEN TOPLUM İLİŞKİLERİ TYT SORULARI

17. Tanzimat Dönemi'nde açılan en önemli eğitim kurumlarından biri "Mekteb-i Mülkiye" oldu. 12 Şubat 1859'da eğitim faaliyetlerine başlayan Mekteb-i Mülkiye'ye genç ve yetenekli memurlar ile yaşları yirmi beş-otuz arasında olanlar sınavla alındı. Eğitim süresi iki yıl olan okulun mezunları genelde kaymakam, kaza ve mal müdürü olarak atandı. 1936 yılında Atatürk'ün öncülüğünde Ankara'ya taşınan Mekteb-i Mülkiye, günümüzde Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi olarak eğitim faaliyetlerine devam etmektedir.

Buna göre;

- I. Yönetim alanında eğitim verecek okullar açılmıştır.
- II. Bazı okullar Cumhuriyet döneminde devam etmiştir.
- III. Mülkiye Mektebi Siyasal Bilgiler Fakültesi olarak devam etmiştir.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

- A) Yalnız II
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

3.4.3. Osmanlı Devleti'nde Açılan Yabancı Okullar

18. XIX. yüzyıldan itibaren Osmanlı Devleti ile ilişki kuran devletler kendi çıkarlarını korumak amacıyla Osmanlı topraklarında birçok okul açtılar. Yine bu okullarda misyonerlik faaliyetleri yaygınlaştı. Zamanla devletin otorite boşluğundan faydalanan birçok ülke Osmanlı sınırları içerisinde, kiliselerin bünyesinde okullar açtılar. Bu dönemde Amerika, İngiltere, Fransa, Almanya ve İtalya gibi ülkeler açtıkları okullar sayesinde politik çıkarlarını korumaya çalıştılar. Bulgar, Rum ve Ermeni isyanlarının çıkmasında bu okullar büyük rol oynadı. Bu gelişmeler Osmanlı Devleti'nin parçalanmasını hızlandırdı.

Yukarıdaki bilgilerden aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Sadece Avrupa devletleri okul açmıştır.
- B) İlk okul açan devlet İngiltere'dir.
- C) Okulların açılmasında sadece siyasi amaçlar etkilidir.
- D) Avrupa Devletlerinin Osmanlı ülkesinde çıkar hesapları vardır.
- E) Azınlıklar yabancıların okul açmasına karşı çıkmışlardır.

ÜÇÜNCÜ ÜNİTE-DEVRİMLER ÇAĞINDA DEĞİŞEN TOPLUM İLİŞKİLERİ TYT SORULARI

3.4.4. Sultan II. Abdülhamit Dönemi'nde Hizmet Veren Eğitim Kurumları

19. Sultan II. Abdülhamit Dönemi'nde çok sayıda eğitim kurumu açılmıştır. Ülke genelinde iptidai (ilkokul) mektepler, rüştiyeler (ortaokul) ve idadiler (lise) yaygınlaştırıldı. (Bu dönemde 5000 civarında iptidai açılırken rüştiyelerin sayısı 250'den 600'e, idadilerin sayısı ise 5'ten 104'e çıkarılmıştır.) Bunlar dışında açılan yüksek okullar şunlardır: Menşe-i Muallim (Mekteb-i Harbiye'nin içerisinde), Mekteb-i Fünûn-u Maliye, Mekteb-i Hukuk-u Şahane, Sanayi-i Nefise Mektebi, Hendese-i Mülkiye Mektebi (İstanbul Teknik Üniversitesinin temeli), Lisan Mektebi, Bağ ve Aşı Ameliyat (Uygulama) Mektebi, Ziraat ve Baytar Mektebi gibi.

Buna göre;

I. II. Abdülhamit eğitim alanında ıslahatlar yapmıştır.

II. Ülkede eğitim yaygınlaştırmaya çalışılmıştır.

III. Mesleki eğitime önem verilmiştir.

IV. Yaygın eğitim çalışmaları yapılmıştır.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

- A) Yalnız II
- B) I ve II
- C) III ve IV
- D) I, II ve III
- E) I, II, III ve IV

3.4.5. Sultan II. Abdülhamit Dönemi'nde Sosyal Devlet Yapısının Geliştirilmesi

20. Sultan II. Abdülhamit Dönemi'nde açılan hastanelerden birçoğunun kuruluş ve işletme masrafı devlet hazinesinden ya da Sultan'ın özel hazinesinden karşılandı. İlk olarak doksana yakın gureba (garipler) hastanesi hizmete girdi. Gureba hastanelerinin önceliği yoksul, kimsesiz, dul ve yetimlere ücretsiz sağlık hizmeti ve ilaç vermektir. Gureba hastaneleri Anadolu'nun dışında Orta Doğu ve Balkanlardaki birçok şehirde de açıldı. Bunların dışında çocuklar için kurulan etfal ve Hamidiye hastaneleri, askerî hastaneler ve akıl hastaneleri Sultan II. Abdülhamit Dönemi'nin sağlık hizmetleri içerisinde yer aldı.

Buna göre;

I. II. Abdülhamit döneminde halkın sosyal ihtiyaçları gözetilmiştir.

II. Sağlık hizmetlerine önem verilmiştir.

III. Dul ve yetimlere ücretsiz sağlık hizmeti sunulmuştur.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

- A) Yalnız II
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

ÜÇÜNCÜ ÜNİTE-DEVRİMLER ÇAĞINDA DEĞİŞEN TOPLUM İLİŞKİLERİ TYT SORULARI

21. Sultan II. Abdülhamit Dönemi’nde sosyal devlet anlayışı ile hizmet veren en önemli kurumlardan biri Darülaceze oldu. Darülaceze; engelli, yaşlı, kimsesiz, fakir, âciz, öksüz, yetim vatandaşların barınıp korunması ve tedavisi için kuruldu (1895). Buraya Müslümanlarla birlikte Hristiyan ve Yahudiler de kabul edildi. Darülaceze bünyesinde yetimhane, ilkokul, sağır, dilsiz ve âmâlar mektebi de hizmet verdi.

Sultan II. Abdülhamit Dönemi’nde açılan diğer bir kurum da “Darülhayr-ı Âli”dir. Öncelikle şehit çocuklarının ve kimsesiz çocukların barınması, eğitilmesi ve bir zanaat öğrenmesi amacıyla Maarif Nezareti bünyesinde açıldı (1903). Yine Sultan II. Abdülhamit Dönemi’nde korunmaya muhtaç çocukların bakımı amacıyla 1908 yılında Himaye-i Etfal Cemiyeti kuruldu.

Buna göre;

- I. Sosyal devlet anlayışı uygulamaları vardır.
- II. Darülaceze ilk açılan sosyal hayır kurumudur.
- III. Gayrimüslimler hayır kurumlarından yararlanmıştır.
- IV. Yetim ve öksüz çocuklarda gözetilmiştir.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) III ve IV
- D) I, III ve IV
- E) I, II, III ve IV

22. Osmanlı Devleti’nde, sosyal devlet anlayışı çerçevesinde yapılan en önemli uygulamalardan biri de tekaütlük yani emeklilik sistemidir. Emeklilik sistemi doğrultusunda ilk olarak 1866 yılında askerler için “Askerî Tekâüt Sandığı” kuruldu. Böylece ordu mensuplarının emekli olmaları veya vefatları durumunda eş ve çocuklarına bağlanacak maaşlar belli bir düzene sokulmaya çalışıldı. Sultan II. Abdülhamit Dönemi’nde ise uygulamanın kapsamı genişletilerek tüm devlet memurlarına yönelik tekaüt sandıkları kuruldu.

Buna göre;

- I. Askerlerin sosyal hakları güvence altına alınmıştır.
- II. Askerlerin eş ve çocukları sosyal güvenceye alınmıştır.
- III. Emekliliğin alanı genişletilmiştir.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

- A) Yalnız II
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

3.4.6. Millî ve Manevi Değerlerimiz

23. XIII. yüzyılda Türk dili, yabancı dillerin etkisine girmiş durumdaydı. Bu durum karşısında 13 Mayıs 1277’de Anadolu’daki Türk beylerinden Karamanoğlu Mehmet Bey, “Bugünden sonra hiç kimse divanda, dergâhta, bargâhta, mecliste ve meydanda Türkçeden başka dil konuşmayacaktır.” Diyerek Türk dilinin önemine vurgu yapmıştır. 13 Mayıs günü hâlen ülkemizde “Türk Dil Bayramı” olarak kutlanmaktadır. Millî dil bilincine sahip olan Osmanlı Padişahı Sultan II. Murat da Türkçenin yozlaşmasına karşı bazı tedbirler almış, bu doğrultuda Türkçeye Arapça ve Farsçadan bazı tercümeler yaptırmıştır. Mütercimlerin tercüme ettikleri eserlerde sade ve anlaşılır dil kullanmalarını istemiştir.

Buna göre;

- I. Türk dili başka dillerden etkilenmiştir.
- II. Türk dilinin korunması için önlemler alınmıştır.
- III. Karamanoğlu Mehmet Bey Türk diline önem vermiştir.
- IV. Osmanlı kuruluş devrinde Türk dilini korumaya yönelik çalışmalar yapmıştır.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) III ve IV
- D) I, III ve IV
- E) I, II, III ve IV

24. Cumhuriyetimizin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk de Türk dilinin korunmasına yönelik önemli çalışmalarda bulunmuştur. Türkçemizi yabancı dillerin etkisinden kurtarmayı ve dilimizin zenginliklerini ortaya çıkarmayı amaçlayan Atatürk, bu doğrultuda 1932’de Türk Dil Kurumunun kurulmasına öncülük etti. Dil konusuyla ilgili görüşlerini “Millî his ile dil arasındaki bağ çok kuvvetlidir. Dilin millî ve zengin olması millî hissin gelişmesinde başlıca etkidir. Türk dili, dillerin en zenginlerindendir; yeter ki bu dil, şuurla işlensin. Ülkesini, yüksek istiklalini korumayı bilen Türk milleti, dilini de yabancı dillerin boyunduruğundan kurtarmalıdır.” sözleriyle belirtmiştir.

Buna göre;

- I. Türk dilinin geliştirilmesi için Cumhuriyet döneminde kurum oluşturulmuştur.
- II. Türk dili milli duyguların ifadesinde etkilidir.
- III. Türkçe yabancı dillerin etkisinden kurtarılmalıdır.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

- A) Yalnız II
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III